

too tired to be here

urban sleep & artistic alert

zero 2008:

kunstenaars

Emily Kocken
Anita Kooij
Saskia de Brauw

bestuur

Ania Harre, voorzitter
Bojana Mladenovic, secretaris
Carst van der Molen, penningmeester

referenten

Leo Bogers
Esther Dijkstra
Albert van Veenendaal/Monique Besten

adviseurs Breadman

Naan Rijks
Brigitte Mulders

////////

inhoud

projecten 7

1. meer over (moe) 9

2. run if you can't hide 17

onderzoek

& discussie 20

work in

progress 24

1. [not] at home 25

2. breadman 30

3. AAPP 31

4. nieuwe zerokunstenaar 32

deelname

aan festivals

& andere

presentaties 33

samenwerking

extern

& educatie 34

notulen 35

bio's

uitvoerend

kunstenars 39

fanmail 40

////////////////

voorwoord

One morning on my way to work.

Every step appeared regular until I entered Dam square.

I knew it would be different from there on;

however I did not know exactly what it would be like.

As I approached the square, the spiral of bread was nearly complete.

Quickly I took a hand full of slices to be part of the eager winding.

At very first, I assumed the bread circle would create a sensation

for others. Then I realized it only created a sensation for myself.

What a happy feeling to do something before one starts to work.

As if I gained an extra part of the day.

As if I gained that which is different; still I do not know, what it is.

Ania Harre, chairman of the board

Hoofdproject in 2008 was de multimediale installatie (moe). Voor het ontwikkelen en uitvoeren van dit project waren persoonlijke ervaringen met chronische moeheid en een bezorgdheid over de toenemende verhaasting van de maatschappij de aanleiding. In een periode van bijna drie jaar verzonnen Emily Kocken en Anita Kooij een personage: Ella. Een vrouw van rond de dertig, te moe om deel te nemen aan het maatschappelijk leven, (over)levend in bed. Kocken en Kooij bouwden een trage doch bijzonder dynamische, fysiek virtuele wereld rond Het Bed. (moe) was een multimedia installatie waar beeld, geluid en geur de bezoeker hielp om stil te staan bij de machteloosheid van ziekte en vermoeienis. De expositie vond plaats in april in het atelier van Kocken in Amsterdam Zuidoost. Van Ella, de vermoeide zelf, geen spoor, alleen tekens en teksten. Broodkruimels op het bed, plantjes onder de matras. Video's met bewegingsoefeningen, waarin het zitten op een stoel een worsteling is geworden. Sprankjes hoop te zien in de schaduwen van een paar rennende voeten. Gedachten van Ella aan hoe haar leven was, of hoe ze zou willen dat het was?

Toepasselijk genoeg is de Bijlmer zelf een soort slaapstad van Amsterdam. In 2008 bestond het stadsdeel 30 jaar. Voor kunstenaars zijn er weinig expositieplekken of galleries. Beeldend kunstenaars zijn daar voornamelijk omdat atelierruimtes goedkoper zijn dan in de binnenstad en beschikbaar. In 2009 start Kocken met nieuwe Zero kunstenaar Saskia de Brauw als ondersteunend kunstenaar een nieuw Zeroproject gestart in Zuidoost: Breadman, waarin vogels een broodpop mogen verorberen. Is de Bijlmer dan toch de plek om kunst te maken? En hoe komt dat?

Dit jaarverslag kent vooral een evaluerend karakter toegespitst op concrete projecten. We willen echter ook de vraag stellen naar het specifieke karakter van de openbare ruimte en werkruimtes waarbinnen de concrete projecten zich hebben ontwikkeld.

projecten

Schoonheid in vermoeidheid was een leitmotiv in de Zero projecten van 2008. Moeheid is in veel opzichten een negatief gegeven en draait om ‘het ontbreken van’. Het tegenovergestelde van bezit. Iemand bezit geen energie, geen inspiratie, geen concentratie en geen kracht. Er is geen zekerheid, en alleen veiligheid als verplichtingen worden afgelegd. Tijd gaat langzamer wanneer er minder gebeurt, vertraging is het gevolg.

In de lezing van de Spirituele Akademie waar Zero als gesprekspartner voor uitgenodigd was, kwam aan de orde welke functie (tijdelijke) vermoeidheid kan hebben. Een vermoeid mens bezint zich noodgedwongen; heeft minder energie en moet daarom effectiever met de beschikbare energie omgaan. Vermoeidheid kan zo leiden tot verstillings wat in de drukke en gejaagde stedelijke cultuur een groot goed kan zijn.

Een kunstenaar kan vertraging als middel inzetten om de alertheid van de kijker te vergroten, door de tijd te verdikken en meer ruimte te creëren voor reflectie. Zo ook de makers van (moe) die beelden, geluiden en de fysieke tijd in de installatie vertraagden en zo een ‘über’ concentratie wisten te genereren.

Kocken: ‘Bewegingen vertragen (Slow motion) leidt tot mooie resultaten, vrijwel altijd ontstaat er iets extra’s als je een beweging een paar tandjes of meer terug zet, en een gewone handeling minder in de pas laat lopen met de tijd.’

1. meer over (moe)

Na ruim drie jaar gezamenlijk onderzoek door Kocken en Kooij naar het fenomeen moeheid presenteerden zij op 8 maart 2008 de multimedia installatie (moe) in het atelier van Emily Kocken in Echtenstein Amsterdam Z.O. De installatie was tot 6 april te bezichtigen voor het publiek. Ook ging op 8 maart de virtuele installatie online. Door een ironische speling van het lot was ak praktisch niet betrokken bij de totstandkoming van het uiteindelijke resultaat. Kooij, zelf ME patiënt, was ziek. Kocken creëerde – met feedback van ak – de ruimtelijke installatie.

De installatie werd bezocht door 139 mensen, ruim 1000 mensen zijn op de site geweest. Op het gastenboek van de site hebben 8 mensen een reactie achtergelaten. (moe) is over het algemeen goed ontvangen door het publiek. Bezoekers waardeerden de ruimtelijke atmosfeer van (moe) en de diverse facetten die in het werk zichtbaar waren. Het publiek kon door het werk heenlopen, er een tijd in verblijven en zo de sfeer tot zich nemen.

Een selectie van de reacties uit het gastenboek:

Complimenten voor hoe jullie door het onderwerp ‘moe’ bent
heengeploegd en mooie plus speelse beelden toont.

Riek Westerhof, componist

Elegant combination of object and emotion, living and inert! Ja:
graag goede documentatiefoto's hiervan maken; over een week
alles opvouwen en dan is het tijd om on the road te gaan!

Martha Hawley, schrijver/journalist

Het was bijzonder om even in een andere wereld te zijn. Stil, wollig.
Mooie beelden, liggend op de rug, arm voor haar ogen. Het zitten op de
stoel, mooie plaatjes. De vrouw op het bed, naar buiten kijkend, de boom
voor het raam, de vogels die in zo'n situatie belangrijke levensdelers
worden (denk ik). En de takken. En de vallende regen. Veel te zien!
Mijn wereld is weer groter geworden door deze ervaring. Bedankt.

Debbie den Breejen, leerkracht basisonderwijs

Het aantal bezoekers aan de fysieke installatie viel iets tegen. De
geringe opkomst wijten we voor een deel aan de slechte bereikbaarheid
van het atelier in Z.O. en de niet overtuigende PR. Hieruit zullen we

conclusies trekken voor de toekomst door bij volgende projecten een PR-bureau in te schakelen dat onze projecten gericht en effectief onder de aandacht kan brengen. Ook blijken mensen het 'eng' of lastig te vinden om naar Zuidoost te komen. Naburige kunstenaars in het broedplaatsencomplex kwamen mondjesmaat. Nu zijn kunstenaars onderling niet altijd even betrokken; in Zuidoost draait het om een kleine kern kunstenaars die graag en vaak het werk van anderen lijkt te willen ondergaan. Het gros is moeilijk in beweging te brengen. Navraag en ervaring leert dat dit elders ook geldt. Om een groot publiek te bereiken, de stedeling in het algemeen was een grotere PR campagne nodig geweest.

Inhoudelijk zijn de makers tevreden over (moe).

Kooij: 'Toen we aan (moe) begonnen had ik een vage notie van de ervaring die ik (moe) wilde laten zijn. Het was lang niet grijpbaar. Door uitgebreid onderzoek te doen en ideeën te laten rijpen is (moe) een organisch gegroeid werk waarin aspecten van ek en ak door elkaar zijn verweven. In de installatie hebben allerlei elementen waar we over hebben gesproken en mee hebben geëxperimenteerd hun plek gevonden. (moe) is uiteindelijk een plek geworden, een ruimte waarbinnen het thema in allerlei gedaanten opduikt en vorm krijgt, visueel, auditief en tactiel. (moe) is een caleidoscoop van verschillende lagen die op elkaar inwerken. Het geheel ademt een sfeer van rust en verstillings, een oase midden in de Bijlmer. Dit was de ervaring die ik/we kennelijk wilde(n) laten zien en de ontdekking daarvan heeft me zelf geraakt. (moe) zal op de een of andere manier een vervolg krijgen. Hoe? De tijd zal het leren'.

Na afloop van (moe) is het project binnen Zero geëvalueerd en is een uitgebreid projectverslag naar het AFK gestuurd. Hier een aantal delen hieruit:

/////////
ruimte

Door een ruimtelijke setting te scheppen werd een zintuiglijke ervaring overgebracht. De bezoeker nam plaats op een stoel aan het bed. Een videoscherm en een tv lieten via korte films en videoloops fragmenten uit dit onzichtbare leven zien. Een deel van de video's was bewegingsonderzoek waarin de nadruk werd gelegd op een vertraagde en aandachtige vorm van bewegen.

de mogelijkheid om zelf uit de verschillende elementen een eigen verhaal te creëren. Het idee was een sfeer van verstillings op te roepen via verschillende disciplines, waaronder ook de zorgzaam gekweekte erwtenplanten tussen de matrassen, en de geur van de aarde waarin de erwten waren gegroeid.

(...)

Op asynchrone wijze wisselden de geluiden van twee televisieschermen elkaar af, waardoor geluiden in de installatie elkaar overlaptten dan wel aanvulden.

(...)

Ook de tekstkaartjes die aan het bed hingen werden als een empathisch element genoemd. Het kost aandacht, geduld en tijd om de beschrijvingen van alledaagse handelingen te lezen. Duurt het aantrekken van een trui voor een 'gewoon' mens misschien maar 20 seconden, in de beschrijvingen wordt deze tijdsduur uitgerekt en lijkt eindeloos te duren.

(...)

Door de veelheid aan beelden, geluiden, geuren, en het gebruik van isolatiemateriaal en bont werd de ervaring van het in watten leven opgewekt.

(...)

Zo zijn alle onderdelen in de installatie, de stillevensfoto's van de lelies, de bloesentakken in de vaas, symbolen van schoonheid en troost.

~~~~~

lezing

Nadat de installatie al afgebroken was werd Zero uitgenodigd door de Brahma Kumaris, Spirituele Academie Amsterdam om deel te nemen aan een middag over onthaasting. Naast Zero waren er nog twee andere gasten uitgenodigd om te praten over vertraagd leven. Van de site van de BKSA: "Vertraagd te leven betekent gevoed te worden door een andere levensfilosofie die de prikkels van deze snelle, voortrazende wereld even naast zich neerlegt. Het is een levensstijl die kwaliteit boven kwantiteit stelt en uitgaat van authenticiteit. Vertraagd leven gaat over ontvankelijkheid, onthaasting en geduld. Vertraagd is niet altijd langzaam, het is bewust en overdacht en boekt daarom vaak duurzame resultaten."

Het was een rijke middag met onderbrekingen voor reflectie en meditatie. We werden geïnterviewd door coördinator Jacqueline Berg van de BK waarna het publiek vragen kon stellen. Wat met name

goed uit de verf kwam, was het grote verschil tussen vrijwillig kiezen voor onthaasten en gedwongen worden door een medische of andere beperking om te onthaasten. Zoals het mensen met ME overkomt.

Kooij: 'Ik vond het verrijkend om live voor een publiek over het project te praten. Allereerst voelde ik me onderdeel van een team, als Zero, aanwezig op de middag. Wij samen hebben (moe) tot stand gebracht. Dat werd zichtbaar. Verder werd (moe) in een breder perspectief geplaatst door de inbedding in het thema 'traag leven', waardoor ons project een ruimere maatschappelijke betekenis kreeg. En als laatste vond ik het inspirerend om vragen van het publiek te beantwoorden. (moe) toelichten, achtergrondinformatie verschaffen, een anekdote vertellen, het maakte het project nog persoonlijker.'

\\
publicatie

Ter afsluiting van (moe) drukte Zero vijftig exemplaren van een boek met een selectie van foto's en videostills uit de installatie. Het boek is te koop bij boekhandel Boekie Woekie te Amsterdam en via de website van Photo Q.

formaat 148 x 190 mm
gedrukt op Reviva 140 gr. papier
40 pagina's
ISBN 978-90-79572-01-4

\\
artikel

Voor het online magazine Di-zijn schreef Kocken een artikel: 'Kunstzinnige vertraging: stilstaan bij een andere manier van leven (moe): een multimedia installatie en een onthaastende ervaring

Onthaasten staat al jarenlang op nummer één van de lijst van goede voornemens van de meeste mensen voor het nieuwe jaar. Ook 2008 lijkt een dankbaar jaar om bewust vertraagd tegen de ratrace in te gaan. Minder rennen en vliegen, meer tijd nemen om met vrienden af te spreken of een goed (en dik) boek te lezen. Want wie niet oplet en meegaat in het eindeloze 'Ik heb het te druk' gedoe maakt grote kans zichzelf zomaar voorbij te lopen of zichzelf over de kop te werken. En

dan liggen stress en slapeloosheid op de loer, om uiteindelijk te ontaarden in het veel gevreesde en helaas steeds meer voorkomende burn out. Andere problemen die misschien niet zozeer in het verlengde liggen van burn out maar wel onder eenzelfde soort paraplu te vangen zijn, is de conditie chronische moeheid en ME. Mensen die hieraan lijden zijn niet alleen moe, ze zijn doodziek en, met uitzondering van enkele energie erupties, tot bitter weinig in staat.

Samen met performer, regisseur en yoga docent en goede vriendin Anita Kooij ben ik jarenlang aan het praten over het fenomeen moeheid en de consequenties ervan op de levenskwaliteit van de mensen die er dagelijks mee kampen. Zelf heeft Anita ME aan den lijve ervaren. Zij is nog steeds niet in staat om voor honderd procent deel te nemen aan het maatschappelijke leven. Wat dat dan ook moge zijn. Omdat zij en ik in het verleden vaker de creatieve krachten hadden gebundeld in de vorm van spirituele theaterinstallaties en dit al een tijd niet meer hadden gedaan, en omdat onze gesprekken zich steeds meer centreerden rondom het thema moeheid, traagheid en het hervinden van schoonheid in een tot bijna stilstand gebracht bestaan, besloten wij dat de tijd rijp was om een nieuw project te starten: (moe). Met mijn eigen inzet als beeldend kunstenaar waarin fotografie en video de hoofdingrediënten vormen en Anita's specialisme in performance kunst en haar achtergrond als antropologe met video en fotografie als onderzoeksmedium voelden wij ons tot de tanden toe gewapend om een lastig thema als moeheid en onthaasting in beeld te brengen en te verwoorden voor een groter publiek.

Wij bedachten een vrouw: Ella. Een intens vermoeide vrouw die we een fictief leven gaven dat vooral bestond uit de hele dag op bed liggen maar die ondanks haar conditie als oververmoeid mens toch iets moois van het leven probeerde te maken. De dagelijkse handelingen die haar zwaar vallen ordenden we volgens een alfabetisch principe. Ook bestudeerden we de kwaliteit van bepaalde bewegingen. Zo ontstonden fotoseries en video opnames, registraties van bewegingen: de B van bed opmaken, de K van kammen. Maar ook de U van uitzicht. Deze letters, dit arsenaal aan handelingen noemden we 'Ella's levens alfabet', haar abc van vallen en opstaan, wassen en dromen, wakker liggen en naar de wc gaan. Het stilstaan bij de dingen die dagelijks het blikveld vormen, het dieper ingaan op een vaststaand object in de dagelijkse realiteit die overwegend immobiel is, leverde voor ons als makers van Ella's universum ook nieuwe mogelijkheden om zelf meer stil te staan bij wat ons troost en voldoening brengt.

Anita's eigen ervaringen als ME patiënt maar ook mijn eigen ervaringen met ziek zijn en in het verleden een keer ernstig aan de rand schuren van overspannenheid zetten ons opnieuw aan het denken over wat leven nu eigenlijk een mooi leven maakt. Waar leef je als mens voor? Is het je familie, de natuur, of een kleine bloem in een vaas. Wij merkten zelf allebei dat vooral de natuur een grote rol speelde in ons troost 'menu'. Wij maakten Ella en kleurden haar blik en zo ontstonden naast eindeloze pogingen van Ella (gespeeld door Anita trouwens) om haar bed op te maken, sobere opnames van boomtakken tegen een winterlucht, een lelie op de rand van hoogtepunt van bloei en wegwijnen in een koelblauwe Chinese vaas.

Bij het project betrokken we overigens ook mensen van buiten. Zoals een groep negenjarige leerlingen van een basisschool in Amsterdam Oud Zuid aan wie een workshop gaven waarin ze aan den lijve konden ervaren en uitdrukken wat een supertrage beweging is. De kinderen kregen de opdracht dagelijkse handelingen in de vertraagde stand zetten. Terwijl Anita de kinderen op het bewegen coachte, instrueerde ik een groepje in de fotografie. Met als hamvraag: hoe laat je zien dat iemand moe is. En, wat is een mooie, vertraagde foto? Een foto is al een stilstaand beeld maar er ontstaat zoveel meer diepgang en verstillig als je als fotograaf een stapje verder gaat dan de huis tuin en keuken benadering. Zo leerden de kinderen meer over camerastandpunten en inzoomen. Ook mocht het beeld best bewegen. Een langzaam in elkaar zakkende klasgenoot werd door één van de kinderen prachtig bewogen in beeld gebracht. Het lichaam vervloede als een windvlaag. Mooi. Naast het benaderen van deze kinderen, lukte het ons ook om contact te leggen met een aantal mensen die aan ME lijden. Aan hen werd gevraagd om mee te schrijven aan de installatie, de internet versie wel te verstaan. Wat gebeurt er, vroegen we, als je je leven ordent volgens een abc principe? Welke handelingen komen in je dagelijks leven terug, welke handeling kosten buitensporig veel energie en welke dingen zijn gelukkig nog steeds prettig om te doen?

Bewegingen vertragen (Slow motion) leidt tot mooie resultaten, vrijwel altijd ontstaat er iets extra's als je een beweging een paar tandjes of meer terug zet, en een gewone handeling minder in de pas laat lopen met de tijd.

Ik hoop dat mensen niet zozeer massaal als wel in kleine getale met

een open en nieuwsgierige houding naar de installatie komen kijken. De bezoeker van (moe) wordt uitgenodigd op een stoeltje aan het bed van Ella te gaan zitten en de filmpjes, foto's en teksten meditatief te ondergaan. Ofwel: er tijd voor te nemen. Het is een behoorlijke reis om er te komen omdat het in Amsterdam Zuidoost is (op de rand van Diemen Zuid weliswaar en bijzonder goed te bereiken) maar toch. We vragen best wat van de bezoeker. Maar we hebben er zelf dan ook jaren over nagedacht en er keihard aan gewerkt om een 'goed ding' neer te zetten dat mensen aan het denken zet over hun eigen levenstempo. Ook is het een installatie die niet even in en uit te lopen is. De tijdsduur wordt bepaald, in tegenstelling tot een doorsnee expositie met hangend werk; de filmpjes duren een bepaalde tijd, het totale 'programma' is zeker een uur. Ook dit is een bewuste keuze. Het is te hopen dat de moderne mens anno 2008 met zijn of haar drukke agenda, de moeite wil nemen om de reis te maken naar (moe). De installatie is gratis toegankelijk. '

2. run if you can't hide

<i>type werk</i>	<i>animatie</i>
<i>locatie</i>	<i>Volkskrant OOG weblog</i>
<i>website</i>	<i>stichtingzero.nl/werk/run-if-you-cant-hide/</i>

In de animatie 'Run if you can't hide' is ingezoomd op vertragen en stilstaan, twee bewegingskwaliteiten die Zero in het project (moe) onderzocht: een langzaam voorwaarts bewegende buik spuwt veertien rennende lichaamsdelen uit, terwijl zij vrolijk dreigend steeds dichterbij en groter het beeld inkomt.

De redactie van het online beeldplatform OOG van de Volkskrant vroeg na het bekijken van de online versie van Zero's (moe) project of wij, de makers van (moe), een bijdrage wilden leveren. Kunstenaars kunnen in dit online onderdeel van de krant dat sinds september 2005 bestaat hun artistieke visie geven op een gebeurtenis die actuele nieuws waarde heeft. Dit is niet altijd wereldnieuws. De bijdragen lopen dan ook uiteen van mock propaganda in het kader van de onlangs gehouden presidentsverkiezingen in de States tot een verstilde tekening van een zittende duif in een dakgoot. De kunstenaars die meewerken variëren in discipline en origine. Vaak gaat het om collectieven, soms een individueel werk.

=====

*kocken: 'het is een blij buik
vol vrouwelijke energie.'*

'Het werk is een grillige dans tussen een met enkele lijnen aangeduide vrouwenbuik en de lichaamsdelen of deellichamen, en daarvan dan weer een schetsmatige impressie van een losse arm, een been, een rug. Deze digitale met de hand vervaardigde tekeningen zijn afgeleid van videobeelden die ik schoot van rennende mannen en vrouwen in het Vondelpark op een aantal zondagochtenden in de periode kort voorafgaand aan de Amsterdamse Marathon, die gelopen werd op zondag 19 oktober 2008. Ook filmde ik renners langs de rivier de Charles. Een maand later tijdens een familiebezoek en werkperiode in Boston, in de States.

De buik heeft een eigen gezicht gekregen, met een gefixeerde, je zou haast zeggen, mystieke 'Mona Lisa' glimlach. Als je goed kijkt is het niet zozeer de buik die lacht, maar de vagina. Het is een blij buik vol vrouwelijke energie. Symbool en viering van vrouwelijke kracht. Het refereert aan

het vorige werk (moe) wat als aanleiding had het gezamenlijke onderzoek van mij en Anita en bewegingsstudies rond de slopende ziekte ME

Cijfers tonen aan dat meer vrouwen dan mannen aan ME lijden. De buik is in feite Anita's buik, maar de vertekende buik stijgt boven het individuele uit: het is een oerbuik geworden die de gejaagde renners in een gezonde vertraging op de been helpt, waarna ze uit de baan vallen en eigenwijs hun eigen doodloop noodtempo kiezen.'

//

*kooij: 'wat als een chronisch vermoeide
vrouw mee zou doen aan een marathon?'*

'In 'Run if you can't hide' beweegt een vrouwenlichaam traag door het beeld. Langzaam komt zij steeds dichterbij. Uit haar navel ontspruiten renners die haar keer op keer voorbij snellen. Het werk bouwt voort op (moe) de installatie die Zero in het voorjaar van 2008 presenteerde. Vertraging was het centrale thema. Met de marathon van Amsterdam (19 oktober 2008) als inspiratie bedacht ik mijn eigen marathon, maar dan vertraagd. Wat als een chronisch vermoeide vrouw mee zou doen aan een marathon? Of is de marathon het lopen zelf?

In de polder aan de rand van Arnhem loop ik over een slingerweg in slowmotion de camera tegemoet. De afstand is een kilometer: ik doe er een half uur over. Zo traag lopen vereist concentratie. De beweging is het belangrijkste.

Hiel neerzetten, andere voet afwikkelen, gewicht verplaatsen, hiel neerzetten, voet afwikkelen, gewicht verplaatsen etcetera. In plaats van zo snel mogelijk het einddoel behalen is hier het doel zo bewust mogelijk van a naar b te verplaatsen. Ik voel de wind, hoor de vogels en zie de weg. In 'Run if you can't hide' blijft alleen mijn buik zichtbaar.'

//

*van der molen: 'voor een minuut
1500 frames: monnikenwerk.'*

'Naar aanleiding van het idee iets met de marathon van Amsterdam te doen heeft Emily een aantal video's geschoten van joggers in het Vondelpark. Emily: Kunnen we uit de video die ik heb geschoten de

renners losknippen, zodat ze in een wit vlak komen te staan? Ik geef aan dat dit kan, geen probleem. Maar: het is bijzonder bewerkelijk, we zullen frame-voor-frame de figuren moeten overtrekken en dan losknippen. 1 seconde video = 25 beeldjes. Dus zeg, voor een minuut, 1500 frames. Niet helemaal mijn ding, noem ik. Dit monnikenwerk, een lijn trekken, door naar het volgende beeldje. De lijn opnieuw tekenen. En zo door. Een stap verder, de abstractie in: niet de renners zelf laten zien, maar alleen hun omtrek. Emily probeert een tekentablet uit die ik van mijn werk meeneem. Nog steeds arbeidsintensief, maar intuïtiever dan met een muis. Langzamerhand, na een paar renners, ontstaat een vaste stijl in de lijnen die de renners abstraheren. Het verbaast me hoe snel ze het werken met de wacom onder de knie krijgt. Anita stuurt een video op, waarin ze over een weg op de kijker toekomt. Ook Anita's beeld wordt onderworpen aan de rotoscoping techniek. Ik zie een buik, opgebouwd uit dansende lijnen die op me afkomt. De renners uit de buik laten komen, alsof ze gebaard worden? Ik voer de eerste testen uit, en we lopen meteen tegen een technisch probleem aan: de buik is te klein om groot in beeld te laten komen. Dus schaal ik het fotomateriaal in photoshop en vraag Emily hierin verder te werken. Helaas besluit haar laptop op hetzelfde moment te gaan crashen, overvraagd door de gigantisch grote file die we in photoshop als videolaag hebben ingeladen. Als de laptop trubbels verholpen zijn, is Emily inmiddels in Boston en filmt daar Amerikaanse renners. De animatie krijgt een internationaal karakter, terwijl deze langzaam groeit en losse armen, benen, voeten en rompen een plek krijgen in het geheel. Ik tel de versies nu na, het zijn er uiteindelijk achttien, van 26 augustus tot aan de laatste op 9 oktober. Het valt me mee.'

onderzoek & discussie

=====

gedachten over performance

Zero startte in 1996 als theatergezelschap, en maakte een korte film, voor zich vanaf 2002 met name op beeldende kunst en installaties te richten. Steeds hebben acteurs en performers een rol gespeeld: oude dames en jongeren als fotografisch onderwerp in Roll Over, trompetters die de avondexpositie van Spertijd openden, en het verstilde spel van ak in (moe). Het menselijke lichaam en beweging zijn permanente thema's in het discours binnen Zero.

=====

(moe)

Kooij: 'Emily en ik hebben gesprekken gevoerd over wel of niet live performen tijdens (moe). Daarover heb ik in een tekst mijn gedachten laten gaan. Wat (moe) voor mij bijzonder maakte is dat het deels over mij ging, over mijn eigen lichaam. Ik was moe/ziek maar lijk/ben (?) 'beter'. De worteling in mijn eigen ervaring maakte maken van (moe) tot een verslag, een reis, een ervaring, een momentopname. Daarin hoort beleving. En als mimespeler zou ik beleving willen oproepen.

De vraag was wat live performen toe zou voegen aan het project. En ook : wat moet het publiek ervaren? Moet het publiek zelf moe worden? Moeten ze (moe) liggend op een reuzebed bekijken/beleven/horen? In hoeverre past hier een live performance in? Zelf live performen zou voor mij een sfeer oproepen die ik heb geleefd. Ik refereer aan mijn ziekte-tijd. De situatie is nu veranderd, maar mijn lichaam draagt sporen van die tijd, is veranderd door ziek zijn. Mijn lichaam tonen in de context van (moe) wordt dan een statement. Mijn lichaam verwijst naar mezelf toen en toont mij nu. Als het publiek weet dat ik als performer de ervaring van moeheid heb doorleefd en nu live beweeg in een installatie die dat als thema heeft, beïnvloedt dat de beleving van de toeschouwer. Denk ik.

Uiteindelijk hebben ek en ik er voor gekozen om beeld, ruimte, geluid en tekst te laten spreken. Het publiek de stilte die om moeheid heen hangt te laten ervaren. In de installatie voerde ak op video een trage bewegingssequentie uit. Live performance zou niets nieuws meer toevoegen."

=====

run if you can't hide

Geen eigenlijke performance maar real-life actie vormde de basis voor de animatie in Run If You Can't Hide: gefilmde renners en een vertraagd shot van ak. De renners gaven een performance, die zonder het aan hen te vragen in geanonimiseerde vorm deel werd van het eindresultaat.

=====

saskia de brauw

nieuwe zero kunstenaar de brauw over plek
en ruimte in / voor performance:

‘Halverwege 2008 ben ik Zero lid geworden.

Emily Kocken en ik betrekken op dezelfde plek in Amsterdam Zuid Oost een atelier en zo ben ik met ZERO in contact geraakt.

Emily Kocken wilde mij betrekken bij ZERO omdat zij meer ruimte binnen de stichting wil creëren voor performance, een belangrijke discipline in mijn werk. Daarnaast maak ik, net als de overige ZERO kunstenaars, het verhaal of de plek van de (kwetsbare) (stads)mens zichtbaar. Zo werd gemeenschappelijke grond gevonden en was deelname een logisch gevolg daarvan.

Ik onderzoek als beeldend kunstenaar de relatie tussen een fysiek lichaam en de plek die het lichaam in een ruimte inneemt. Hiertoe gebruik ik vaak mijn eigen lichaam en om die reden worden mijn acties ‘performance’ genoemd. Het gebruik van het eigen lichaam is onlosmakelijk met ‘performance kunst’ verbonden.

Eerst fotografeerde ik vooral. Ik poseerde in mijn eigen beelden, maar ik merkte dat het ervaren van datgene ik uitbeeldde mij meer intrigeerde dan het uiteindelijke beeld. Met een beeld kan, naar mij idee, nooit hetzelfde gevoeld worden als een lijfelijke ervaring. Een beeld kan emoties opwekken die zelfs fysiek kunnen aanvoelen, maar het zijn gedachten die via het intellect worden aangestuurd. Dat is anders bij een ademend lichaam.

Bij een fysieke, performatieve handeling gaat het om een voelen en ervaren van het ‘zijn’ in een ruimte en van het ‘nu’ in de tijd. Performance neemt daarom in mijn werk een prominente rol in, als een antwoord op de vraag hoe we in het ‘nu’ kunnen leven en hoe we in contact kunnen staan met onze meest directe omgeving.

Wie zijn de getuigen van deze handeling in mijn werk? Anders dan een straatperformer, een danser of een acteur creëer ik geen arena waar ik mijzelf aan een publiek openbaar maak, maar zijn mijn handelingen klein, soms bijna onzichtbaar of worden onderdeel van de omgeving waarin ik handel. Toch is er altijd iets vreemds aan de hand, dat kan liggen aan het vertragen van beweging of het dragen van een kostuum of zelfs door zeer lang op een plek aanwezig te zijn. Mijn publiek zijn toevallige voorbijgangers van de gebeurtenis.

Op de manier waarop ik performance hanteer zijn we eigenlijk allen performer van het leven. Performance als overlevingsmechanisme. Ons dagelijkse handelen past niet altijd binnen wat gezien wordt als 'normaal'. We worden dan spelers in het decor van de wereld waarin we ons van onszelf vervreemd voelen. Ik probeer stukjes werkelijkheid terug te vinden door een plek te creëren waar mensen weer met elkaar in contact komen. Met deze werkwijze wil ik mijn bijdrage in de toekomst leveren aan Zero en de discussie over de rol van performance mede ondersteunen.'

work in
progress

1. [not] at home

projectbeschrijving d.d. maart 2008:

[not] at home

*persoonlijke portretten van ex-daklozen
georganiseerd door Stichting ZERO Amsterdam
uitvoerend kunstenaars
Emily Kocken
Saskia de Brauw*

In Echtenstein bestaat een vreedzamen coëxistentie tussen de deelnemers aan het zogenaamde DOMUS project en kunstenaars die via het artistieke broedplaatsenproject van Stichting Open Ateliers Zuidoost een atelier betrekken. Maar de buurt wil niet weten wie de Domus bewoner is.

Stichting Zero Amsterdam organiseert multimediale projecten waarin een actueel sociaal maatschappelijk onderwerp wordt belicht

In [not] at home worden voormalig daklozen, onderdak via het Domus project, gevraagd om te poseren voor een persoonlijk portret in een studio setting. Ook ontvangen zij een workshop video/fotografie om vervolgens 24 uur uit hun leven vast te leggen.

De portretten zullen een positief beeld van de Domus bewoners naar buiten brengen in de buurt. Ook zal de deelnemende Domus bewoner een positiever beeld krijgen van zichzelf.

[not] at home

=

een menselijke en artistieke dialoog tussen ex daklozen en kunstenaars

dubbelportret van dertig ex daklozen
een sociaal maatschappelijke dialoog tussen kunstenaars en de buurt
een vaktechnische dialoog tussen twee kunstenaars
een vernieuwende dialoog tussen de bijlmer en de binnenstad

Project waarin persoonlijke portretten in foto en video tot stand komen van en door de Domus bewoners in Echtenstein, gefotografeerd/ gefilmd en begeleid door twee kunstenaars van Stichting ZERO Amsterdam, tevens werkzaam in de ateliers in Echtenstein.

De Domus bewoners, voormalig daklozen, veelplegers en gebruikers, hebben na jarenlang rondzwerven eindelijk een dak boven hun hoofd. Zij wonen in een deel van Echtenstein, een gerenoveerde flat, deel van de oude Bijlmer Hoogbouw dat sinds 2005 onderdak biedt aan studenten en werkruimte aan kunstenaars via een broedplaatsen beleid.

De Domus bewoners hebben een zwaar leven achter de rug. Eindelijk zijn ze in een goed traject terecht gekomen, waarbij gedoogd wordt dat ze gebruiken. Wat opvalt aan de Domus bewoners als je als kunstenaar de hele dag aan het werk bent, is dat je ze eigenlijk weinig buiten ziet. Er is een enorm contrast tussen hun oude leven en het nieuwe, met als schemergebied de momenten dat ze wel buiten zijn. Wie het weekritme een beetje volgt, valt op dat sommige Domus bewoners vaste rondes maken, om de flat. Even buiten zijn. Buiten scoren is niet de bedoeling. Via methadon programma's en andere medicaties wordt voor het benodigde middel gezorgd. Dit levert veiligheid en rust voor de bewoners maar ook een zekere mate van isolatie voor de bewoner op.

Beeldend kunstenaars Emily Kocken en Saskia de Brauw willen de Domus bewoners op een mooie, positieve manier in beeld brengen en hen een stukje dagbesteding aanbieden. Zij doen dit via twee aanpakken die elkaar aanvullen.

Kocken zal bewoners uitnodigen om aan individuele fotosessies deel te nemen, in een professionele studiosetting, in haar studio, onderin de flat. Daar worden ze opgemaakt, in nieuwe kleding gestoken en geportretteerd. De bewoner zal met een mooie outfit, goed in de make up en gekapt, op een gepolijste manier op de foto staan. Monden gesloten, want aan een slecht gebit herken je een gebruiker meteen. Dit idee is besproken met een aantal bewoners en zij zien ernaar uit om op een andere manier dan ze normaal door het leven gaan of vooral gingen op de foto te komen.

Saskia de Brauw (1981) zal de bewoners een integer zelfportret laten maken. Aan de hand van een serie workshops wil zij de bewoners hun directe leefomgeving laten fotograferen. Objecten, specifieke plekken en kledingstukken kunnen symbolen worden voor wie iemand is. Met een wegwerpcamera leggen zij dat zelf vast. Samen met de bewoners zal zij een selectie maken voor uiteindelijke tentoonstelling. Zelf legt zij het proces vast middels fotografie en video en begeleidt ze de Domus bewoners in het maken van keuzes en ideeën. Het beeld moet vooral ontstaan vanuit hun eigen verlangen en zelfexpressie.

////////////////////////////////////
begeleiding/ondersteuning

De begeleiders van Domus zullen de bewoners inlichten en begeleiden. Voorbereidende gesprekken zijn gevoerd met positief resultaat: de bewoners hebben er veel zin in. Omdat het voor de bewoners toch een inbreuk zal kunnen betekenen op hun huidige leven, zal een speciale inzet worden gevraagd van de vaste medewerkers van Domus. We willen dan ook dat deze mensen extra tijd kunnen vrijmaken om dit project te begeleiden zodat het een succes wordt.

////////////////////////////////////
eindpresentatie

De eindresultaten willen we in het Domus huis zelf, plus een plek als het Imagine IC laten zien en in de verschillende filialen van de openbare bibliotheken in de Bijlmer. Van de foto's en stills uit de video's wordt een mooi, grootformaat koffietafelboek gemaakt. Daarnaast zullen er speciale rondleidingen worden georganiseerd, gericht aan bewonersgroepen en scholen, in bijzijn van de kunstenaars. De buurtbewoners zullen zo een inzage krijgen in het werkproces en meer leren over de achtergrond van de geportretteerden. Ook wordt de expositie gelijktijdig op een aantal plekken in de binnenstad gepresenteerd, waaruit de meeste gebruikers of in ieder geval deze gebruikers zijn verdwenen. De portretten van de bewoners worden als artistiek bewijsmateriaal voor hun bestaan uit buitenwijk Bijlmer naar de binnenstad gehaald. ZERO is een kunstenaarscollectief die sinds 1996 visuele projecten organiseert over de stad en zijn survivors. De projecten proberen een sociaal maatschappelijk actueel onderwerp op een originele manier te belichten en bij te dragen aan een stukje bewustwording bij de

betrokkenen bij het project en het publiek dat het project bezoekt/ervaart.

Hoofdreferent voor [not] at home is Anita Kooij (1963). Zij is performer en heeft ZERO vanaf het oprichtingsjaar 1996 gevolgd. Sinds 2006 is zij lid van Zero als uitvoerend kunstenaars. Voor [not] at home zal zij puur een adviserende functie innemen.

Om het project onder de aandacht te brengen met een groot publiek wordt samengewerkt met PR bureau De Wolven. Zij hebben ondermeer MTV Nederland als klant.

////////////////////////////////////

beoogd doel/effect

Van de Domus bewoners bestaat in de directe buitenwereld geen goed beeld. Uit gesprekken met hen blijkt dat ze sterk afhankelijk zijn van een piepklein netwerk om een stapje vooruit te komen. Valt dit netwerk weg of breidt deze zich niet tijdig uit, dan is kans op terugval groot. Door deelname aan [not] at home is de kans groot dat een aantal Domus bewoners met buurtbewoners op een positieve manier in contact zullen komen. Door de deelname aan de fotografie/video workshop zullen de Domus bewoners een zinvolle en artistiek inhoudelijk invulling kunnen geven aan hun dag. Ook kan deze dagbesteding bijdragen aan een andere kijk op hun leven, zodat terugval in oude gewoontes bestreden wordt. Sommigen zorgen voor overlast, anderen doen niets maar door hun uiterlijk en doordat ze nog steeds mogen gebruiken zullen ze geïsoleerd blijven van de buurtbewoners en andere mensen waarmee ze misschien zelf graag in contact willen komen. Dit tast de eigenwaarde van deze mensen aan die toch al veel moeite doen om anders te gaan leven. Wij willen een steentje bijdragen aan dit bewustwordings- en emancipatieproces en een bijdrage leveren aan de manier waarop deze mensen proberen op een positieve manier naar buiten te treden.

////////

meten doel

Buurtenquete na de tentoonstelling en gesprekken met de deelnemende Domusbewoners. Deze evaluatie zal worden uitgevoerd door een professional in samenwerking met onze stichting.

=====

doelgroep

Domus bewoners, voormalig daklozen, bewoners van de Echtenstein buurt, Amsterdammers die de Bijlmer niet kennen.

Het Leger de Heils omschrijft het Domus project als volgt:

‘Domus is een woonvoorziening van het Leger des Heils voor verslaafde veelplegers.

Het zorgtraject is gericht op het creëren van rust en stabiliteit. Er wordt rekening mee gehouden dat de cliënt een aantal malen kan terugvallen. Het begeleidingsplan bestaat uit:

- Wonen (in Domus: 19 plekken in de 24-uurs opvang en 5 woningen voor begeleid zelfstandig wonen).
- Toezicht (vanuit de Reclassering van het Leger des Heils).
- Behandeling (vanuit de GGZ of de verslavingszorg).
- Begeleiding richting scholing’

[bron: website Domus]

=====

verwachte bezoekers en deelnemers

Tienduizend bezoekers, dertig deelnemers, twee deelnemende kunstenaars, een stiliste, een productie assistent, drie betaalde ondersteunende krachten, acht tot twaalf vrijwilligers.

Voor de PR wordt een professioneel PR bureau ingeschakeld die het project onder de aandacht zal brengen zodat zoveel mogelijk mensen in aanraking komen met het project.

=====

locatie en frequentie van de activiteit

Locatie van de uitvoering van het project is in het atelier van Emily Kocken, Echtenstein 119 b , het atelier van Saskia de Brauw, Echtenstein 209, en de woningen in het Domus huis zelf.

De frequentie van het uitvoeren van de activiteit is zes maanden. Om de activiteit goed te kunnen uitvoeren willen de

makers een onderzoeksfase/aanloofphase van drie maanden en daarna een maakperiode van nog eens drie maanden. In totaal zal er een halfjaar worden gewerkt aan dit project. Verder is de bezetting van het Domus huis wisselend: er is een vaste kern die er al vanaf het begin woont, maar er komen ook nieuwe mensen bij. Wij willen ook die mensen de kans geven om mee te doen. Verder is het nodig om een relatie op te bouwen met de mensen.

We willen half maart 2009 starten zodat we in september 2009 een presentatie van de foto's en het boek kunnen houden op de hierboven genoemde plekken.

////////////////////////////////////
samenwerking met andere organisaties

Domus (Leger des Heils), buurtregisseur E-buurt, de bewonersvereniging, jongerenhulpverlening [preventie] organisaties Zuidoost, Imagine IC.

2. breadman

multimedia eco installatie / tijdelijk kunstwerk in de openbare ruimte
januari – juli 2009
werkveld: acht wijken in Amsterdam Zuidoost

Kocken: 'Een jaar geleden betrok ik een atelier op de begane grond in flat Echtenstein, een broedplaats voor kunstenaars in Amsterdam Zuidoost. Een inspirerende en archetypisch grootstedelijke omgeving. Dichtbevolkt en ruimtelijk. De Bijlmer is schoon geworden maar uit de ramen boven mij wordt wekelijks van alles gegooid. Een moment veranderde mijn beleving voorgoed: op een zondagochtend, terwijl het uitbundige gezang van de gelovigen vanuit de schoolgebouwen in de buurt te horen was, ploften vijf {harde} boterhammen op het gras tegenover mijn atelier. Een prachtig spel begon, een duif vloog omlaag, gevolgd door een tweede. Ze aten vreedzaam totdat de meeuwen kwamen. Toen brak de strijd los. Het bracht me op het idee om de relatie tussen het brood en de vogels in beeld te brengen en te koppelen aan de actuele vraag wie het voedsel en de ruimte het meeste nodig heeft, het dier of de mens.'

Het Breadman Project onderzoekt de driehoeksrelatie tussen stadsmens, brood en vogels. Kunstenaar Emily Kocken plaatst een zelfgebakken

broodpop van menselijke afmetingen in tien woonwijken in stadsdeel Amsterdam Zuidoost. Naar verwachting en zoals eerdere tests bewezen, zullen grote groepen vogels (duiven en meeuwen) de broodpop consumeren. Dit consumptieproces of eetperformance wordt door de kunstenaar (en assistentie) via video en fotografie geregistreerd. Het registratiemateriaal zal verschillende bewerkingen ondergaan, resulterend in 1] een fotoserie van twaalf foto's waarin de vernietiging van de broodpop in fasen zichtbaar wordt 2] een aantal real time video registraties 3] een nieuw ecosprookje waarin de reacties van de bewoners/ bezoekers, het zij live of via blog, radio en live debat worden verwerkt. Deze drie elementen maken onderdeel uit van 4] een ruimtelijke installatie die na zes maanden van de start van het project wordt gepresenteerd. Over het project en het onderwerp zal de kunstenaar een essay schrijven. Breadman bestaat dus uit de volgende drie fasen/onderdelen:

I een (serie van) tien tijdelijk(e) kunstwerk(en) / performances in de openbare ruimte waarvan het eten ofwel vernietigen de essentie is.

II het verwerken van de gefilmde en gefotografeerde resultaten van deze vernietiging en het verwerken van de reacties van het publiek daarop.

III het tonen van de resultaten middels een ruimtelijke installatie in een aantal openbare binnenruimtes op verschillende locaties.

Breadman biedt nieuwe beelden en gedachten over onze omgang met het dagelijks brood in een tijd van ingrijpende economische en sociaal culturele veranderingen.

De mens heeft zichzelf de rol van opperdier toebedeeld waarbij de natuur aan zijn behoeften ondergeschikt is gemaakt. De mens doodt dieren als het hem uitkomt en verzorgt hen om dezelfde reden. Breadman daagt vogels uit om een fragiel kunstwerk te verstoren.

3. AAPP

Absolute absense / possible presence nr. 1,2,3,4 ((moe) fase II)

AAPP is het vervolg op het succesvolle project (moe) (2005 – 2008), een installatieproject dat beeldend kunstenaar Emily Kocken en performer Anita Kooij in de periode 2005 – 2008 ontwikkelden.

Na april 2008 was er behoefte aan een rustperiode. Vijf maanden na de opening van (moe) zijn Kocken en Kooij gestart met brainstorms over een vervolg. Beide zien de noodzaak van een langere periode om ideeën in hun eigen tempo te laten rijpen. De ontwikkeltijd van AAPP zou bijvoorbeeld drie jaar kunnen bedragen.

Verschillende thema's zijn aan de orde geweest:

- de relatie tussen lichaam en ruimte onderzoeken. Het verschil dat een openbare of private ruimte op het lichaam heeft. En hoe dat te verbeelden. Hoe verandert het lichaam als het een bepaalde tijd – bijvoorbeeld een week - doorbrengt in een ruimte? Verandert het bewustzijn, verandert de energie van de ruimte?
- de wens het gegeven vertraging verder te onderzoeken. Met butoh te werken, bijv. als lichaam het water worden uit de kraan van de douche.
- afwezigheid/aanwezigheid onderzoeken; de sporen die een lichaam achterlaat in een ruimte: een beslapen bed, gebruikte handdoek, as in de asbak.

Op dit moment ligt AAPP tijdelijk stil. Zodra mogelijk wordt het project weer opgepakt en naar een volgende fase worden gebracht. Ook zal de mogelijkheid om een ontwikkelingssubsidie aan te vragen verder worden besproken.

4. nieuwe zerokunstenaar

Saskia de Brauw, een medekunstenaar van ek in Amsterdam Zuidoost, trad toe tot zero. Zij is in 2008 afgestudeerd aan de Gerrit Rietveld Academie te Amsterdam. Daarvoor heeft ze lange tijd als internationaal fotomodel gewerkt. In haar eigen werk neemt ze ook vaak de rol aan van een performer. Met haar fysieke acties laat ze sporen achter in de publieke ruimte. Momenteel werkt ze samen met andere performers en dansers.

deelname aan festivals & andere presentaties

Streaming Festival

23-26 oktober 2008

online, organisatielocatie Den Haag

Red Ella

Black Ella

Spuw

Oorlogswaam

Het Streaming Festival is een jaarlijks internationaal audio-visueel kunst en filmevenement. Het vindt plaats op het internet, waar de films worden uitgezonden met hoge beeldkwaliteit.

Volkskrant Oog

2 december 2008

<internet link toevoegen>

Run If You Can't Hide

Brahma Kumaris Spirituele Akademie

24 mei 2008

vertraagd leven

(moe)

'Een themamiddag ter inspiratie, met gesprekken en inleidingen van Simon Werkendam van Slowworld, over te leven in een wereld met kwaliteit, ontspanning, zonder deadlines en haast. Anita Kooij, Emily Kocken en

Carst van der Molen van kunstenaarscollectief zero over hun multimedia installatie (moe); een onthaastende ervaring, stilstaan bij een andere manier van leven. Wolter de Greve, kok, docent en student BKSA over goed eten met gezond verstand. De 'hogere kookkunst' is niet alleen gebaseerd op verantwoord eten, maar gaat ook over integer omgaan met voedsel.

Vertraagd te leven betekent gevoed te worden door een andere levensfilosofie die de prikkels van deze snelle, voortrazende wereld even naast zich neerlegt. Het is een levensstijl die kwaliteit boven kwantiteit stelt en uitgaat van authenticiteit. Vertraagd leven gaat over ontvankelijkheid, onthaasting en geduld. Vertraagd is niet altijd langzaam, het is bewust en overdacht en boekt daarom vaak duurzame resultaten.'

beschrijving themamiddag volgens BK Amsterdam

dag van duizend culturen

27 september 13:00-21:00

Anton de Komplein, Amsterdam Zuidoost

De dag van duizend culturen is de kick-off van het culturele en sportieve seizoen in Amsterdam Zuidoost. Zero vertoonde in haar stand een selectie van videowerk en hield een fotowedstrijd. De winnaar nam een exemplaar van het (moe) boek mee naar huis.

samenwerking extern & educatie

Deelname van Zero leden aan het werk van anderen en solo ondernemingen, een selectie.

kooij

Speler bij *An_Plugged*, onder regie van Thomas Johannsen, een onderzoeksvoorstelling in het kader van Soiree Huis a/d Werf, 1,2,3 oktober 2008.

Deelnemer aan de Genetic Choir, o.l.v. Thomas Johannsen, training stemimprovisatie.

Speler Fools-voorstellingen (www.arnhemsefools.nl)

Freelance docent workshops mime

Facilitator workshops fools

Docent mime bij de Landelijke Oriëntatie Theaterscholen Nijmegen, voorbereidend jaar voor jongeren (16-25jr) die een professionele theateropleiding willen volgen

Docent theater amateurtheatergroepen

kocken

Eindredacteur en inleider catalogus bij buurtkunstenaars project in Amersfoort

Deelnemer groepstentoonstelling *Anonyme Zeichner* in Kunstraum Kreuzberg, Berlijn

Gaf workshop fotografie een jongeren in Zuidoost in kader van Mijn Straat van Sculpturen met deelname aan tentoonstelling in CBK Zuidoost

26 juli 2008

ania (chair), anita, bojana, emily, carst (not.)

1) board and finances

Esther leaves the board of zero after a few years of loyal duty as a secretary. All agree that Carst will replace her as a member of the board. Since Carst has been involved in the finances for (moe) and the [not] at home project, it's more fitting he will take the position of penningmeester. Bojana will take over the role of secretary.

All in all the finances for (moe) went well. We agree though that the financial side of the stichting can and should be handled more professionally.

There is some talk about whether board members can be paid for their duties. In fact they can, in the form of a compensation. Ania states that artists should be paid first. Forget about payments for board members; let's pay attention to the stichting building up its own equipment and resources, so there will exist a larger independence from money givers in realising the work. Emily confirms this way of thinking, naming the (moe) project for which a video camera and lighting equipment have been funded.

2) [not] at home - homeless project

Emily talked to someone at the stadsdeel Zuid-Oost, to see whether it's possible to get information about eventual support from the stadsdeel before December (the official announcement). The woman [name?] told her this is possible, and will find things out for us. She also wants to meet some zero members.

Emily and Saskia [de Brauw] will make an appointment to meet her, since they are the driving forces behind the project.

The budget and roles for the project are discussed. Emily and Saskia will be active as

makers. Anita will act as an advisor. Salaries for them will be part of the budget.

The start is planned for early spring (March) of 2009. When there is enough clarity about the money side of things, locations/spaces will be contacted for the exposition.

Ania thinks the subjects of the photographs should be engaged in how and where their portraits will be presented.

Emily talks about presenting the work in the centre of the city, as opposed to Amsterdam Zuid-Oost. About how, twenty years ago, the situation in the centre with the homeless was more grim. About taking the project back to the centre, because the homeless people are being removed from the centre; and because there are more cultural spots in the city. Homeless people are mostly seen on the move, hunting, dealing, disappearing from view. Emily wants to use this in the presentation of the work.

3) aapp: (moe) phase 2

(moe) will be continued in a second phase, called 'aapp' (absolute absence/possible presence) for now. Part of the motivation for this was, there was so much left to be researched which Anita points out. She wonders when and how fatigue and boredom are interesting, and talks about public spaces, places like parks where you can be leisurely bored. The project is still very much in development. The plan started out when Emily contacted the Lloyd Hotel whether they could show some video work from (moe). She presented the work there to Vincent de Boer.

Emily and Anita came up with the idea what would happen if you leave one thing in a space, a hotel room? Like the chocolate on the pillow. What does this object do to the space, or to its visitors?

Bojana asks if a planning exists; Emily and Anita state it now depends on the Lloyd, or other possible places where the work can be shown. Vincent de Boer from the Lloyd suggested to get external financing, since otherwise the project

would be dependent on rooms being vacant, and since the Lloyd doesn't want to carry the costs for making them vacant only for the exhibition.

Form as well as content will be more abstract than in the first phase. A body or bodies in space. What form will grow out of the interaction between a body and a space. In essence it will be a form study.

Ania describes the difference she felt between the work in progress presentation and the eventual (moe) exhibition. She thought the first one was more open and gave more opportunity for her to look, think and interpret. She actually got a tired feeling after visiting the expo.

Bojana: in the expo several different things/bodies tried to be one; in the work in progress, several separate things actually formed one body.

Emily: in the first we took decisions more quickly.

Bojana: it would be good if the second phase will be more of a work in progress, with different moments where the progress is shown.

Ania: the book also has this feeling, and feels more engaging.

Ania experiences the discussion as an invitation to present the openness of research. all agree this is a good point to keep in mind.

Ania: showing the retrospective of a project would be nice.

4) (structural) subsidy

Bojana asks about the plan to apply for a structural subsidy.

Emily: it is a subsidy for supporting research, projects and exploring spaces.

The central activity of zero is making multidisciplinary installations. We need to describe zero's identity. The afk gave (moe) money because of the educational aspect.

Ania agrees asking for project subsidies takes a lot of energy. This is a good reason to ask for a structural subsidy. She also says, organisations who get structural subsidy are the ones who are already in the picture; zero might not be there yet. We agree to find out more about research subsidies. To see if it's possible to have funding for periods when there is no clear outcome of a project.

5) breadman project (BrPro)

Ania and Bojana haven't really looked at the project description yet. Emily explains about the project. She is getting feedback on breadman from two outside people (Naan Rijks and Brigitte Mulders). Her plan is to apply for funding for breadman with the afk, to see if there's any possibility for funding. The first upcoming deadline is August 18.

14 december 2008

emily, carst, saskia, anita (not.), bojana, ania

1) breadman – stand van zaken

financiën

Het project Breadman van Emily Kocken is door het AFK positief gehonoreerd met € 12.000. Zij zijn erg ondersteunend en willen graag dat het project doorgaat. Er is een begrotingstekort van meer dan € 10.000, dus is het nodig om een nieuw budgetplan te ontwikkelen waarmee waarschijnlijk sponsors moeten worden aangetrokken om Breadman te ondersteunen. Dit plan zal naar het AFK moeten worden gestuurd.

Vraag: nu al contact opnemen met het AFK voor

advies? Over de aanpassing van het plan? Het AFK kan geen voorschot geven en Emily aarzelt om hen meer geld te vragen. In januari zou Emily met Breadman willen starten vanwege de wintersituatie, waarschijnlijk wordt het pas eind januari 2009. Het AFK zei ja tegen een budget van € 29.000.

Er zijn diverse mogelijkheden: sprokkelsponsors aantrekken, zoals kleine winkels, Canon, Epson etc.; grotere sponsors aantrekken; eigen geld in het project steken (eigen bijdrage). Leo Bogers helpt Emily mee om het sponsorgebeuren op poten te zetten. Het is nu wachten op het BKVB waarmee Emily in januari 2009 een gesprek heeft van 30 minuten waarin ze over het project kan vertellen. Naar aanleiding hiervan ontstaat een gesprek over geld.

Emily vraagt zich af 'hoe pak je dat aan?'
Saskia: 'je moet jezelf verkopen als artiest'.
Emily: 'I'm fed up with the money-shit'.
Ania: 'probeer iedere vorm van kritiek op het systeem achterwege te laten'.
Saskia: 'zie het project als je baby, je deelt je liefde voor het project met anderen'.
Emily: 'ik voel veel druk, als ik het geld krijg is veel gedoe opgelost'.

Ania biedt aan om het gesprek te oefenen.
Emily en Ania maken een afspraak voor januari.

sponsorhulpvraag

Voor Breadman zijn broodovens nodig, ongeveer 10 stuks. Hoe kom je hier aan? Meel is nodig. Emily maakt een lijst van de spullen die ze nodig heeft en stuurt deze naar Anita en Saskia die via hun eigen netwerk proberen aan de spullen te komen. Ook stuurt ze een begroting mee om te bekijken waar nog sponsoring nodig is.

Discussie over hoe het brood te bakken. Emily benadrukt dat het belangrijk is om zelf het brood te bakken. Ze wil op zaterdag bakken in haar eigen atelier en de ovens voor het raam zetten. De vrouw die de hele dag brood bakt. Werken met boterhammen voor de Breadmen geeft een ander effect, dan is het minder sculpturaal.

De optie om een deal te sluiten met bakkerijen in de omgeving komt aan de orde. Bartels heeft Emily al benaderd, deze zagen het niet zitten. Ook heeft ze al veel bedrijven gebeld met negatief resultaat.

onderdeel beleidsplan

Emily heeft een gesprek gehad bij drukkerij Dik Dijkman en Diemen om al het drukwerk bij hen te laten doen. Zij willen wel sponsoren. Dit kan een lange termijn samenwerking worden.

2) not at home – stand van zaken

Het Leger des Heils kan niet financieren. Wel kunnen ze materiele ondersteuning bieden. De mogelijkheid van financiële ondersteuning door Stadsdeel Z-O loopt nog. Saskia heeft een initiatief genomen om woningstichting de Key te benaderen. Sas en Emily willen drie lege woningen gebruiken voor de expositie van Not

at home. De Key is geïnteresseerd maar kan nog niks toezeggen. Ars Donandi is ook nog een optie. Inhoudelijk loopt Not at home.

3) jaarverslag

Binnen Zero is een ontwikkeling gaande om wat er binnen de stichting gebeurt heel efficiënt aan te pakken.

In januari 2009 wordt het jaarverslag 2008 en het beleidsplan 2009 geschreven. De voorzitter schrijft de inleiding voor het jvs. Het idee is dat meer mensen van de stichting schrijven en denken over beleid binnen Zero. Bijvoorbeeld wat is de rol van performance binnen Zero.

Het plan is om het beleidsplan en het jaarverslag in één adem te schrijven en dit half januari 2009 afgerond te hebben. Eind van 2008 moet eerste de jaarbalans worden opgemaakt.

4) nieuwjaarsborrel

Er ontploft zich een discussie over wat de functie is van het jaarverslag. En of en zo ja op welke manier het jvs te presenteren. Het idee leeft om aan de presentatie van het jvs een borrel vast te plakken en dan tegelijk misschien Zero-projecten te presenteren, hierbij de achterband uit te nodigen en sponsors binnen te halen.

Bojana benadrukt dat een borrel als art-event in zichzelf interessant zou kunnen zijn. bijvoorbeeld in het kader van research voor Breadman. Idee om mensen bijvoorbeeld bloem te laten brengen en op die manier bij te dragen aan het project. Je moet mensen iets te bieden hebben. Hen zelf iets laten presenteren, een lounge of platform creëren komt als idee aan de orde.

Saskia geeft aan dat een nieuwjaarsborrel voor haar een manier is om mensen bij Zero te betrekken. Ze ziet het plaatsvinden op een plek waar mensen langskomen, bijvoorbeeld in een restaurant, waardoor het een meer spontaan gebeuren is. By chance you find new people. Bojana merkt op dat het zo meer een 'imposing [is van] an art-event in a public space. What do you put in a public space?'

Vraag: is het dan nog wel een nieuwjaarsborrel? Is het een idee om iets anders te laten voortkomen uit de nieuwjaarsborrel?

Ania merkt op dat het jvs eigenlijk privé is voor de stichting zelf.

Emily geeft aan dat het meer persoonlijk is, evaluatief. De jvs presentatie naar buiten toe is voor haar functioneel om meer donateurs binnen te halen evenals de Zerodoelgroep.

Carst geeft aan dat het voor hem niet nodig is om het jvs aan een borrel te koppelen.

Besluit: in februari 2009 wordt een voorjaarsborrel georganiseerd. Hoe-en-de-wat nog nader te bespreken.

Bojana vraagt zich af of 'zero is combining too much. Stop combining. Choose'. Het voordeel is dat er 'weird formats' ontstaan.

Emily benadrukt dat 'thinking and theoretical aspects' belangrijk zijn bij Zero.

bio's uitvoerend kunstenaars

Kocken = emily kocken (1963) maakt ruimtelijke installaties waarin fotografie, video/film, taal en teken elkaar interdisciplinair aanvullen en provoceren om tot nieuwe vormen te komen.

Grondthema's zijn natuurfenomenen, stedelijk decors waarin vaak jonge mensen met moeite grote emoties weten te bedwingen, het leven onder druk in moderne tijden waarin harmonie en chaos als visuele variabelen zoeken naar een vertelbare definitie en een nieuwe harmonie.

www.emilykocken.nl

Kooij = anita kooij (1963) studeerde mime aan de Theaterschool in Amsterdam. Als speler/maker en docent houdt ze zich bezig met de theatrale en pure taal van het lichaam. Improvisatie speelt een belangrijke rol. Video ontdekt ze tijdens haar studie aan de UvA. Ze werkte mee aan een documentaire en analyseerde vertelstructuren en montage in film. Vanwege ziekte stopte ze vanaf 1999 tijdelijk met haar theaterwerk. In die tijd schreef ze teksten over (de ervaring van) het eigen lichaam, als momentopnames in de tijd. Fotografie is een oude liefde.

www.anitakooij.nl

Van der Molen = carst van der molen (1969) studeerde vliegtuigbouwkunde in Haarlem en filosofie in Amsterdam. Na ook nog een korte theateropleiding koos hij zijn kennis te verenigen door zich te ontwikkelen als grafisch ontwerper, en later als webdesigner. Ontwerpen leidde tot fotograferen en het monteren en maken van korte video's, en later videoinstallaties.

www.carstvandermolen.nl

De Brauw = saskia de brauw (1981) is in 2008 afgestudeerd aan de Gerrit Rietveld Academie te Amsterdam. Daarvoor heeft ze lange tijd als internationaal fotomodel gewerkt. In haar eigen werk neemt ze ook vaak de rol aan van een performer. Met haar fysieke acties laat ze sporen achter in de publieke ruimte. Momenteel werkt ze samen met andere performers en dansers.

www.saskiadebrauw.com

Leo Bogers, reclametekstschrijver volgt het werk van Zero al jaren. Aan hem vroegen we een tekst te schrijven over het verband tussen ons werk en zijn leven:

'Voor Zero

De dans van de straat.

Midden op straat staat een vrouw stokstijf stil. Een automobilist trapt verschrikt op zijn rem. Hij is te verbouwereerd om zijn claxon te gebruiken. Al snel komt hij bij zinnen en draait het raampje open: 'Hé, wil je dood ofzo?' De vrouw reageert niet. De man toetert nu wel. En veelvuldig. De ramen van de huizen gaan open: 'Kan het wat rustiger?' Die trut staat in de weg: foetert de man nog steeds door zijn portierraam. 'Misschien moet je haar even vragen wat er aan de hand is?' komt het van boven. De man hijst zich spetterend uit zijn auto en loopt naar de onbeweeglijke vrouw. Aarzelend benadert hij de bevroren gestalte: 'Wat sta je daar nou?' Ik had je bijna dood gereden. Versteend staart de vrouw voor zich uit.

'Hé, ik heb het tegen jou. Ik heb een afspraak bij de dokter en ik ben al te laat.'

De man loopt een rondje om de vrouw heen: 'Je kunt hier toch niet zomaar midden op straat stil gaan staan.'

De man schreeuwt het uit. Hij staat nu pal tegenover de vrouw en kijkt haar recht in de ogen. Geen teken van leven.

'Misschien moet je haar wakker kussen,' weerkaatst het tussen de huizen. De man hoort het niet en blijft gebiologeerd in de ogen van de vrouw staren. Achter zijn auto is nu een bestelbusje aangeschoven. Twee opgeschoten jongens stappen uit: 'Hé ouwe, wordt het al wat tussen jullie? We komen wel even een handje helpen.'

De man schrikt op en in een reflex steekt hij zijn arm uit naar de nog steeds roerloze figuur voor hem. Als hij haar aanraakt, lijkt het of er een elektrische schok door haar heengaat. De man wijkt naar achteren. Na de ontlading komt de vrouw weer volledig tot rust en glimlacht naar de man.

'Wat sta je daar nou, midden op de weg.'

Hij pakt haar bij de schouders en leidt haarnaar de kant. De vrouw laat zich gedwee meevoeren naar de stoep.

'Nou, dat wordt wel wat met jullie. Kun je nu ook je auto weghalen, dan kunnen deze jongens gewoon weer aan het werk.'

Als de man zich omdraait om naar zijn auto te gaan, loopt de vrouw met hem mee en opent zonder iets te zeggen de deur aan de passagierszijde. Vol verbazing ziet de man haar instappen.

'Hé dojo, komt er nog wat van.'

Snel stapt de man aan zijn kant in de auto en start de motor: 'Ik parkeer hem wel even.'

Als hij zijn motor weer uitzet, rijdt het bestelbusje hen luid toeterend voorbij. De man kijkt de vrouw aan: 'Wat deed je daar nou midden op de straat?'

'Ik dans de dans van de straat.

De dans van de dingen hoor ik zingen.

Geeft mijn buik de maat, verliefd.

Dansen, dansen, stilstaan, dansen.'

Als ze stil houdt, kijkt de man haar vragend aan. Als er niets meer komt, start hij de auto:

'Volgens mij stond je gewoon te slapen.'

'Stilstaan is de dans van Zero.'

'Kan ik je ergens naartoe brengen?' vraagt hij terwijl hij de auto in zijn versnelling zet.

De vrouw kijkt hem glimlachend aan: 'Moest jij niet naar de dokter?'

multimedia installatie /
visueel abc van
een traag leven

**een slapeloze in
een slopende solo**

(moe)
8 maart t/m 6 april

**Emily Kocken
Anita Kooij
Carst van der Molen**

(moe)

8 maart t/m 6 april 2008

Echtenstein 209
Amsterdam Zuidoost
06 36 13 57 74

vr/za/zo 14:00 - 17:00
opening 8 maart om
16:00

moe.stichtingzero.nl

OV vanaf Amsterdam CS metro
53 (richting Gaasperplas) halte
Verrijn Stuartweg, uitgang links,
volg Zilvermeeuwpad (rechtdoor),

is een ruimtelijke en
een virtuele installatie,
een schets van een
slaapkamer,
een vrouw die
wakker ligt en een
wereld aan vragen
omwoelt, een abc van
dagelijkse handelingen,
nachtgeluiden en
fanatiek bewegen.

(stichting) Zero (amsterdam)
visuele kunsten collectief
onderzoekt de rafelrand van
het substedelijk landschap
en zijn survivors

bij Mantelmeeuwpad links,
onder viaduct, links.

OV vanaf Amsterdam Bijlmer
bus 44 (richting Diemen-Noord),

concept/fotografie/video/tekst
Anita Kooij & Emily Kocken

grafisch ontwerp/web design
Carst van der Molen

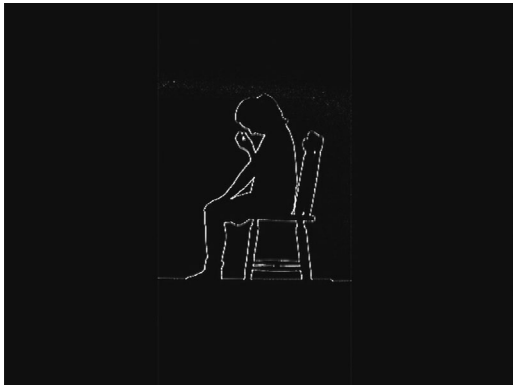
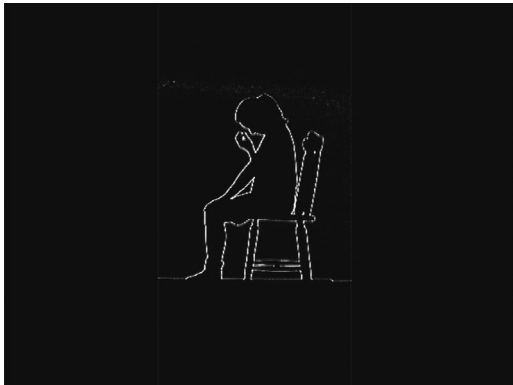
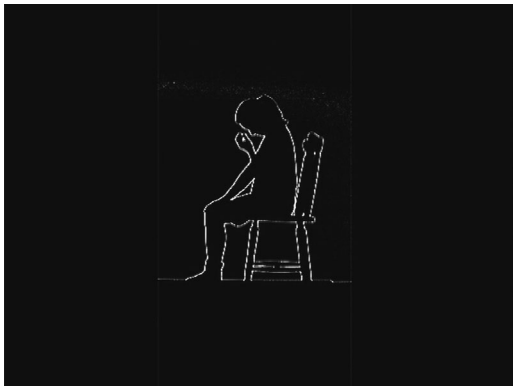
montage/compositie/installatie
Emily Kocken

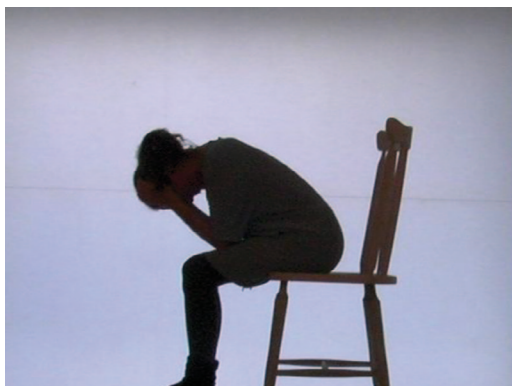
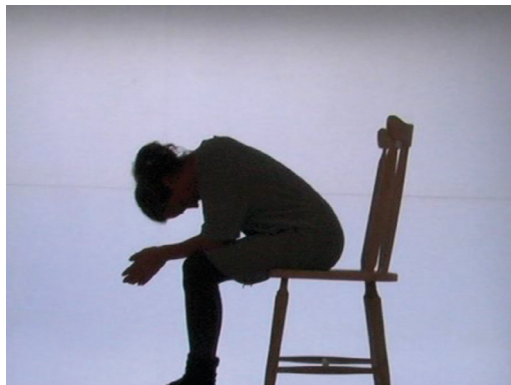
performance
Anita Kooij

(moe) is mede mogelijk gemaakt
door het AFK, AH Kraaiennest,
en BS de Notenkraker
Amsterdam

halte Echtenstein, rechts trap af.
auto vanaf ringweg Amsterdam
afslag S113, provinciale weg,
Daalwijkdreef, afslag Echtenstein.

colofon

tekst Emily Kocken, Anita Kooij,
Carst van der Molen, Saskia de Brauw, Leo Bogers
eindredactie Emily Kocken
beeld Emily Kocken
grafisch ontwerp Carst van der Molen

© 2009 stichting zero amsterdam
www.stichtingzero.nl

too
little
time
to
be
here

